

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MADANIYAT VAZIRLIGI
O‘ZBEKISTON DAVLAT KONSERVATORIYASI HUZURIDAGI
BOTIR ZOKIROV NOMIDAGI MILLIY ESTRADA SAN’ATI INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

**O‘zDK huzuridagi Botir Zokirov
nomidagi Milliy estrada san’ati
instituti rektori**

A. Mansurov

2024 yil “30” *avgust*

Ro‘yxatga olindi: № MD 60211000-1.04

FONOGRAMMA TAHLILI

FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200 000 - San’at va gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi:	210 000 - San’at
Mutaxassislik:	70210101-Ovoz rejissorligi (musiqiy ovoz rejissorligi)

TOSHKENT –2024

Fan/modul kodi FOT1410		O'quv yili 2024-2025	Semestr 1, 2, 3,4	ECTS-Kreditlar 10	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 2	
	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Fonogramma tahlili	120		180	300
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda ovoz rejissorligi sohasida faoliyat olib boradigan musiqiy ovoz rejissori mutaxassislik profiliga mos bilim, ko'nikma va malaka shakllantirishdir. Fanning vazifasi –ovoz yozilayotgan xona xolati va akustikasi, qo'llanilgan mikrafonlar va barcha texnik vositalar ularni chastotaviy, akustik va boshqa buzilishlarga moyilligi va yot shovqinlar eshittirilgan audio maxsulotlarning (fonogrammalar) yozuv paytida sodir etilgan yoki yo'l qo'yilgan kamchilik va nuqsonlarni eshitib aniq ko'rsata bilish, ularda yo'l qo'yilgan xato va kamchiliklarni professional nuqtai nazardan ajratish va baholashdan, tovushning makondagi o'rni, ijro sifati, ovoz sofligi, muvozanati, tembri, muayyan asarning cholg'ulashtirilishi va ovoz yozish mahoratini aniqlashdan iborat. Ushbular xalqaro radio va televidenie texnik hay'ati (O.I.R.T) tashkiloti tavsiya mezonlariga mos kelishini taqozo etadi. II. Asosiy qism (amaliy va yakka mashg'ulotlar) Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: Amaliy mashg'ulotlar I-semestr 1-mavzu. Ovoz yozuvining badiiy, badiiy-texnik va texnik kabi asosiy ko'rsatkichlari bo'yicha baholash. (2 soat) 2-mavzu. Ovoz yozuvi nazorati va baholanishi. Ovoz yozuvini sub'ektiv baholash uslublari: badiiy, estetik va badiiy-texnik. Baholash bayonnomalarini to'ldirish tartibi (2 soat) 3-mavzu. Fortepiano va yakkaxon cholg'ularning turli xil janrlardagi ovoz yozuvlari tahlilida chastotaviy spektral, dinamik va agogikaning ahamiyati (4 soat) 4-mavzu. Yakkaxon yog'och damli cholg'ularining ovoz yozuvlari tahlilida tembr,tiniqlik, shovqinlar va makoniylikning ahamiyati (4 soat) 5-mavzu. Yakkaxon yog'och damli cholg'ularining fortepiano jo'rligidagi ovoz yozuvlari tahlilida musiqiy muvozanat, monofonik va stereofonik xususiyatlar (4 soat)				

Oraliq nazorat

O'tilgan amaliy mashg'ulotlar bo'yicha talabalar amaliy topshiriqlarni bajarganliklari va ilmiy tomondan yondoshgan holda tahlil etilgan holda baholanadi

6-mavzu.Yakkaxon misli damli cholg'ularining ovoz yozuvlari tahlilida tembr,tiniqlik, shovqinlar va makoniylikning ahamiyati (4 soat)

7-mavzu.Yakkaxon misli damli cholg'ularining fortepiano jo'rligidagi ovoz yozuvlari tahlilida musiqiy muvozanat, monofonik va stereofonik xususiyatlar. (4 soat)

8-mavzu.O'zbek xalq damli cholg'ulari ovoz yozuvlari tahlilida tembr,tiniqlik, shovqinlar va makoniylikning ahamiyati (6 soat)

Yakuniy nazorat

1-semestrda o'tilgan amaliy mashg'ulotlar bo'yicha talabalar amaliy topshiriqlarni turli audioyozuvlarning tahlili va ilmiy-ijodiy tomonidan tushuntirib berishlari asosida baholanadi.

9-mavzu.O'zbek xalq damli cholg'ulari fortepiano jo'rligidagi ovoz yozuvlarining tahlilida musiqiy muvozanat, monofonik va stereofonik xususiyatlar. (4 soat)

10-mavzu.Fortepiano cholg'usini ovoz yozuvlari tahlilida tembr,tiniqlik, shovqinlar va makoniylikning ahamiyati (4 soat)

11-mavzu.Urma zarbli cholg'ular ovoz yozuvlari tahlilida dinamik diapazon va mikrofonlarni loylashtirishning ahamiyati. (4 soat)

12-mavzu.Urma zarbli cholg'ular ovoz yozuvlari tahlilida tembr,tiniqlik, shovqinlar va makoniylikning ahamiyati (4 soat)

Oraliq nazorat

O'tilgan amaliy mashg'ulotlar bo'yicha talabalar amaliy topshiriqlarni bajarganliklari va ilmiy tomondan yondoshgan holda tahlil etilgan holda baholanadi

13-mavzu.Yakkaxon xonandalar ovoz yozuvi tahlilida makoniylik, tembr va tiniqlikning ahamiyati (2 soat)

14-mavzu.Xor musiqasi yozuvlari tahlilda musiqiy muvozanat, tembr,tiniqlik parametrlarining ahamiyati va ularning ovoz yozuvi nazorati va baholanishi (4 soat)

15-mavzu.Erkaklar, ayollar, bolalar xor jamoalari yozuvlari tahlilda musiqiy muvozanat, tembr,tiniqlik parametrlarining ahamiyati va ularning ovoz yozuvi nazorati va baholanishi.(4 soat)

16-mavzu.Kvartet, kvintetlar ovoz yozuvlarining barcha parametrlar bo'yicha tahlili (4 soat)

Yakuniy nazorat

2-semestrda o'tilgan amaliy mashg'ulotlar bo'yicha talabalar amaliy topshiriqlarni turli audioyozuvlarning tahlili va ilmiy-ijodiy tomonidan tushuntirib berishlari asosida baholanadi.

3-semestr (YAKKA MASHG'ULOTLAR)

17-mavzu.Kamer ansambllari va turli xil janrlardagi ovoz yozuvlarining barcha parametrlar bo'yicha tahlili

18-mavzu.Organ musiqasi asarlarining tahlilida temdr, tiniqlik va musiqiy muvozanat va shovqinlarning ahamiyati

19-mavzu.Xalq cholg'ulari ansambllarning ovoz yozuvlari tanilida texnikaviy solfedjio, musiqiy muvozanat va shovqinlarning ahamiyati

20-mavzu.Xalq cholg'ulari orkestrlari ovoz yozuvlari tahlilida musiqiy muvozanat, tembr, tiniqlik parametrlarining ahamiyati

21-mavzu.Xalq cholg'ulari orkestrlari ovoz yozuvlari tahlilida texnikaviy solfedjio, cholg'ularning to'g'ri sozlanishi, shovqinlarning va agogikaning ahamiyati

22 mavzu.Xalq cholg'ulari orkestrlari ovoz yozuvlari tahlilida cholg'ulashtirish va mono hamda stereofoniyaning ahamiyati

23-mavzu.Kamer orkestrlari ovoz yozuvlari tahlilida musiqiy muvozanat, tembr, tiniqlik parametrlarining ahamiyati

24-mavzu.Kamer orkestrlari ovoz yozuvlari tahlilida cholg'ularning to'g'ri sozlanishi, shovqinlarning va agogikaning ahamiyati

Oraliq nazorat

O'tilgan yakka mashg'ulotlar bo'yicha talabalar amaliy topshiriqlarni bajarganliklari va ilmiy tomondan yondoshgan holda tahlil etilgan holda baholanadi

25-mavzu.Kamer orkestrlari ovoz yozuvlari tahlilida cholg'ulashtirish va mono hamda stereofoniyaning ahamiyati (2 soat)

26-mavzu.Damli cholg'ulari orkestrlari ovoz yozuvlari tahlilida musiqiy muvozanat, tembr, tiniqlik parametrlarining ahamiyati (2 soat)

27-mavzu.Damli cholg'ulari orkestrlari ovoz yozuvlari tahlilida shovqinlar va makoniylikning ahamiyati (2 soat)

28-mavzu.Damli cholg'ulari orkestrlari yozuvlarining tahlilida musiqiy muvozanat, monofonik va stereofonik xususiyatlar(2 soat)

29-mavzu.Damli cholg'ulari orkestrlari ovoz yozuvlari tahlilida cholg'ularning to'g'ri sozlanishi, shovqinlarning va agogikaning ahamiyati(2 soat)

30-mavzu. Orkestr va ansambllar tarkibiy xususiyatlarining tahlildagi o'rni (2 soat)

31-mavzu.Chog'ularning ovoz chiqarish, dinamika va agogika xos xususiyatlarining ovoz yozuvi tahlilidagi o'rni (2 soat)

Yakuniy nazorat

3-semestrda o'tilgan yakka mashg'ulotlar bo'yicha talabalar amaliy topshiriqlarni turli audioyozuvlarning tahlili va ilmiy-ijodiy tomonidan tushuntirib berishlari asosida baholanadi.

4-semestr (YAKKA MASHG'ULOTLAR)

32-mavzu. Cholg'ulashtirish va aranjirovkaning ovoz yozuvi va tahlilidagi o'rni (2 soat)

33-mavzu. Estrada simfonik orkestrlari ovoz yozuvlari tahlilida musiqiy muvozanat, tembr, tiniqlik parametrlarining ahamiyati. (2 soat)

34-mavzu. Estrada simfonik orkestrlari ovoz yozuvlari tahlilida cholg'ulashtirish va aranjirovkaning ahamiyati. (4 soat)

35-mavzu. Turli xil uslub guruhlari yozuvi (kenglik (makon) xususiyatlari yechimi, partitura komponentlarining nisbati) (4 soat)

36-mavzu. Klassik asarlarining tahlilining o'ziga xos xususiyatlari. (2 soat)

37-mavzu. Simfonik orkestri ovoz yozuvlari tahlilida makoniylik, tiniqlik, shovqin va tembrning ahamiyati. (2 soat)

Oraliq nazorat

O'tilgan yakka mashg'ulotlar bo'yicha talabalar amaliy topshiriqlarni bajarganliklari va ilmiy tomondan yondoshgan holda tahlil etilgan holda baholanadi

38-mavzu. Simfonik orkestri ovoz yozuvlari tahlilida ijro, cholg'ularning sozlanishi, cholg'ulashtirish va musiqiy muvozanatning tutgan o'rni. (2 soat)

39-mavzu. Elektron musiqa yozuvlari tahlilining o'ziga xos xususiyatlari. (2 soat)

40-mavzu. Klassik operalar ovoz yozuvlari tahlilida makoniylik, musiqiy muvozanat, tembr va shovqilarning ahamiyati. (2 soat)

41-mavzu. Rok operalar ovoz yozuvlari tahlilida makoniylik, musiqiy muvozanat va dinamik diapozonning tutgan o'rni. (2 soat)

42-mavzu. Hajmli eshittirish uchun mo'ljallangan ovoz yozuvlarining o'ziga xos xususiyatlari. (2 soat)

42-mavzu. Turli davr va usullardagi musiqalar ovoz yozuvlarining tahlilining o'ziga xos xususiyatlari. (2 soat)

43-mavzu. Cholg'ularlarning dinamika, ovoz chiqarish va agogikaga xos xususiyatlari. (2 soat)

Yakuniy nazorat

4-semestrda o'tilgan yakka mashg'ulotlar bo'yicha talabalar amaliy topshiriqlarni turli audiodiyozuvlarning tahlili va ilmiy-ijodiy tomonidan tushuntirib berishlari asosida baholanadi.

III. Yakka mashg'ulotlarni tashkil qilish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Ushbu fan bo'yicha amaliy mashg'ulotlar bilan birga yakka mashg'ulotlar olib borilishi ham nazarda tutiladi. Bu – o'rganilgan bilimlarni, amaliy ko'nikmalar orqali mustahkamlab borishga yordam beradi. Xususan, yakka mashg'ulotlar har bir mavzu yuzasidan tayyor fonogrammalarni ovoz yozish o'quv ishlab chiqarish studiyasida audio-video texnika anjomlari vositasida eshitilib tahlil qilinishi yaxshi natijalar beradi.

Yakka amaliy-mashq mashg'ulotlari ayrim asarlarning akustik masalalari (musiqiy yozuvlarning turli xil audio formatlardagi shakli) nuqtai nazaridan tinglab ko'rish, tajriba (studiya va apparat xonalar akustik xolatini tegishli texnik moslamalar bilan o'lchash)lar vositasida o'z ijodiy (yoki ovoz yozuvi, ta'mirlovi va uni tinglov nazoratlari) yo'nalishini aniqlash kabi zarur ko'nikmalarni shakllantirishga qaratiladi..

Yakka mashg'ulotlar turli shakllar bilan sinovlardan o'tkaziladi. mazkur mashg'ulotlar fanni kasbiy tayyorgarlik talablari darajasida o'zlashtirishga yo'naltirilgan barcha uslubiy yondoshuvlar, bilim va ko'nikmalarni mantiqan umumlashtirishga xizmat qiladi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular.

1. Fonogramma tahlilining ovoz rejissiyorlidagi o'rni
2. Musiqiy muvozanat tahlilning asosiy me'zoni
3. Tahlil parametrlarining ovoz yozuvi va uzanuvda qollanilishi
4. Zamonaviy texnologiyalarning tahlilga ta'siri
5. Akustik tizimlarning fonogramma tahlilida qo'llanilishi (muammo va echimlari)
6. Zamonaviy ko'p kanalli ovoz yozuvi tizimlardagi fonogramma tahlili
7. Simfonik orkestri ovoz yozuvlari tahlilida yogoch damli va mis damli cholg'ularning o'zaro muvozanati Jaz ansambllari va orkestrlari ovoz yozuvi tahlilida elektron urma cholg'ularning tutgan o'rni
8. Klassik operalar ovoz yozuvlari tahlilida xor va yakkaxonlar hamda orkestrning o'zaro muvozanati
9. Hajmli eshittirish uchun mo'ljallangan akustik tizimlarning texnik xususiyatlari
10. Zamonaviy musiqa asarlarining ovoz yozuvlari tahlilining o'ziga xos xususiyatlari

Mustaqil ta'limni tashkil etishning mazmuni axborot-ta'lim resurslaridan,

	<p>ta'lim muassasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg'armasidan, repetitoriyalar, ovoz yozish studiyalari, O'zMTRK kanallari va kontsert zallaridan umumiy foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib, kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.</p>
3.	<p>V. Ta'lim natijalari /Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • turli xil davr va uslubdagi musiqalar yozuvining o'ziga xos badiiy xususiyatlari, fonogrammalar sifatini kasbiy baholash, turli musiqiy jamoalarning ovoz tarannumi xususiyatlari, ovozni yozib olish va eshittirishda yozib olinayotgan va eshittirilayotgan fonogramma tahlilining turli jabhalarini <i>bilishi</i>; • ovoz yozuvi nazorati va baholanishini, elektron kompozitsiyalar ovoz yozuvi tahlilini, ovoz yozuvi va eshittiruvda akustik ma'lumot (signal)larni rostdash va unga ishlov berishni <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; • tayyor ovoz yozuvlari bilan ishlash, fonogrammani raqamli montaj qilish, audio va videotasvirli fonogrammalarni tahlil qilish, tovush taralishi, musiqiy eshittirishlarni ekspertiza qilish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak</i>.
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • ijodiy taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid amaliy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha ijodiy ish (audio yoki video yozuvlar)ni topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <p>1.A.B.Севашко Звукорежиссура и запись фонограмм(профессиональное руководство) o'quv qo'llanma «Альтекс» М.2007.</p> <p>2.В.Динов Звуковая картина. Записки о звукорежиссуре. Учебное пособие СПб. 2012.-488с.</p> <p>3.SH.Gafurova Kompyuter musiqasi texnologiyasi(Cubase dasturi) "Musiq" T., 2019.</p> <p>4.Р.К.Кондрашин. "Типичные ошибки звукорежиссёров при записи и</p>

- сведениях фонограмм” 2/1999 (www.625-net.ru/archive/z0299/c4.htm)
- 5.М.Хамидова, Н.Юсупова Художественная культура, искусство в аспекте теоретического осмысления. Учебное пособие Т. 2017
- 6.Bobby Owsinski. The Mixing Engineer's Handbook, 2013. – 288 pages

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. T.: “O‘zbekiston”, NMIU, 2017.-488 b.
- 2.Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, Demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag‘ishlangan Oliy Majlis palatasining qo‘shma majlisidagi nutq. T.: “O‘zbekiston”, NMIU, 2017.-32 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma’ruza. 2016- yil 7-dekabr. T.: “O‘zbekiston”, NMIU, 2017.-32 b.
4. 2017-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha harakatlar strategiyasi. (elektron versiyasi)
5. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – T.: O‘zbekiston, 2014. – 46 b.
6. Алдошина И.А. Акустические ситемы и громкоговорители. Основы устройства. O‘ quv qo‘llanma. СПб., ГУТ, 2000
7. A.Mirzaev. Ovoz kuchaytirish apparaturasi va xavfsizlik texnikasi. O‘quv qo‘llanma “Muharrir”T. 2013.
8. Гущин В.Н., Насыров М.З., Оборудование студий и ситемы звукозаписи. Часть I. Т., 2004.
9. П.Бюбик – Живой звук. O‘ quv qo‘llanma. М. 2011
- 10.Алдошина И., Приттс З.- Музыкальная акустика. o‘quv qo‘llanma М.2006
- 11.М.А.Соболева «Многодорожная запись в классической музыке»№4/2002.

Axborot manbalari

1. <http://www.zivonet.uz>
2. <http://www.edu.uz>
3. <http://konservatoriya.uz>
4. <http://www.lex.uz>
5. www.gov.uz
6. www.uza.uz
7. www.zvukorejissers.ru
8. <http://bookzz.org>
9. <http://booksee.org>
10. <http://millionsbooks.org>

FONOGRAMMA TAHLILI FANINING O'QUV DASTURI

	<p>11. http://designingsound.org</p> <p>12. http://www.udemy.com</p> <p>13. http://www.universarium.org</p>
7.	<p>O‘zDK huzuridagi B.Zokirov nomidagi Milliy estrada san’ati instituti Kengashida muhokama etilgan va tasdiqlangan.</p> <p>2024 yil “30” <i>avgust</i> dagi 1-sonli bayonnom</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas’ul:</p> <p>A.Mirzaev - O‘zDK huzuridagi B.Zokirov nomidagi MESI dotsenti</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>Sh.Gafurova - O‘zDK professori, texnika fanlari nomzodi</p> <p>I.Boltabaev - O‘MTRK “O‘zbekiston” teleradiokanali bosh ovoz rejissori</p> <p>“O‘zbekiston” teleradiokanali bosh ovoz rejissori</p>